

Anvisningar

Allmänt

Enligt den nya lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778), 3 kap. 4 § andra stycket, får kommunen medge att en fastighetsägare utför eller låter annan utföra sotning på den egna fastigheten. Ett sådant medgivande får endast ges om sotningen kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt.

I propositionen till lagen anförs bl a :

Ett medgivande av kommunen skall ha föregåtts av ett aktivt val från den enskildes sida. Vid prövning av om sotning kan ske på ett betryggande sätt bör kommunen beakta risksituationen, förbränningsanordningens komplexitet och den enskildes kunskap samt förutsättningarna för uppgiften. Kommunen skall försäkra sig om att sotning utförs på ett kompetent och ansvarsfullt sätt.

Den som vill sota sin egen förbränningsanordning måste skaffa sig nödvändig kunskap om rengöring och om brandskydd.

Skulle det vid brandskyddskontroll eller vid tillsyn visa sig att rengöringen inte skett på ett betryggande sätt bör kommunen inte vidare medge att den enskilde fastighetsägaren utför sotningen.

I Statens Räddningsverks allmänna råd och kommentarer om sotning (SRVFS 2004:5) återges vad ovan nämnts om prövning samt tilläggs:

Prövning av ansökan bör omfatta förutsättningarna för att utföra sotning av anläggningen i dess helhet. Härmed avses bland annat takarbete för sotning av röckanal i skorsten.

Uppgifter om ägare och fastighet

I detta avsnitt anges de uppgifter som gäller lagfarens ägare och fastighetsbeteckning med adress där sotningsobjekten är belägna.

Uppgifter om sotningsobjekt (eldstäder)

I detta avsnitt beskrivs varje sotningsobjekt som omfattas av ansökan på en separat rad. Samtliga objekt skall vara belägna på samma fastighet.

Observera att ändrat utförande, byte av bränsleslag mm skall anmälas till skorstensfejarmästaren och kan medföra att beslut om medgivande att sota själv kan omprövas.

Ägarens kompetens (utbildning)

Som framgår av Statens Räddningsverks allmänna råd och kommentarer om sotning (SRVFS 2004:5) skall ägaren styrka sin kompetens vad avser kunskaper om rengöring och om brandskydd.

Detta kan ske exempelvis genom intyg över genomgången kurs. Ett exempel på en sådan kurs är den som Svenska brandförsvarsförbundet tagit fram och som omnämns i Aktuellt från Räddningsverket. Kursen omfattar styrande lag och förordning, anläggningskunskap, förbränningskunskap, sotningsteknik, brandrisk och säkerhet på tak.

Även ägarens fysiska förutsättningar för att utföra sotningen beaktas.

Teknisk utrustning för sotning

I detta avsnittet redovisas den utrustning/redskap som ägaren har eller avser att skaffa för att utföra sotningen. Listan skall omfatta all den utrustning/redskap som krävs för att sota anläggningen i sin helhet.

Ägarens underskrift

Ansökan skrivs under av den lagfarens ägare.

Observera texten om ansvar och skyldigheter som står till höger om underskriften.

Den dokumentation över utförda sotningar som skall finnas skall minst innehålla uppgifter om sotningsdatum och sotningsobjekt.

Skorstensfejarmästarens yttrande (Ifylles av räddningstjänsten)

Skorstensfejarmästarens yttrande över sotningsobjektens status, komplexitet och belägenhet inhämtas inför myndighetens beslut. Skorstensfejarmästaren har sedan tidigare kommunens uppdrag att utföra den lagreglerade sotningen och därmed god kännedom om befintliga anläggningar.

Myndighetens beslut

Direktionen för Räddningstjänstförbundet Sundsvall-Timrå har 2004-03-25 beslutat att följande riktlinjer ska gälla.

Riktlinjer för att medge rätt till egenrengöring/sotning

Ansökan

Fastighetsägare som önskar sota själv ska skicka in en ansökan om detta till Sundsvall-Timrå räddningstjänstförbundet. Ansökan ska innehålla följande uppgifter.

Fastighetsbeteckning, fastighetens adress, fastighetsägare, personnummer, vilket rengöringsobjekt som avses och kompetens vad det gäller rengöring/sotning.

Medgivandet gäller normalt tillsvidare men kan återkallas om sotningen inte utförs på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Medgivandet är personligt och upphör automatiskt vid ägarbyte.

Vid beslut om avslag för ansökan lämnas motivering och besvärshänvisning i särskild skrivelse.

Utdrag ur Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om rengöring (sotning); (SRVFS 2004:5)

beslutade den 13 februari 2004.

Följande allmänna råd och kommentarer ansluter till de regler som gäller för rengöring (sotning) enligt lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor samt enligt Statens räddningsverks föreskrifter (SRVFS 2003:11) om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

Termer och begrepp som används i lagen eller förordningen om skydd mot olyckor samt i Statens räddningsverks föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll har samma betydelse i dessa råd och kommentarer. Allmänna råd har en annan juridisk status än föreskrifter. De är inte tvingande, utan deras funktion är att förtydliga innebörden i en författning (lag, förordning eller myndighetsföreskrifter) och att ge generella rekommendationer om deras tillämpning.

Allmänna råd är markerade med grå bakgrund.

Allmänt

Den rengöring (sotning) som skall utföras enligt 3 kap. 4 § lagen om skydd mot olyckor syftar till att förebygga brand. Den nya lagens tydligare betoning på brandskydd i kombination med ny kunskap om sotningens betydelse för riskerna för brand har medfört att imkanaler i enskilda hushåll inte längre omfattas av lagens krav på sotning. Dessutom anser Statens räddningsverk inte att det finns brandskyddsmässiga skäl för att sota vissa anläggningstyper lika ofta som tidigare varit fallet. Som en vägledning för kommunernas arbete med att fastställa frister för sotningen har Statens räddningsverk tagit fram exempel på frister vilka redovisas nedan. (ej medtagna här)

Den enskilde har det primära ansvaret för sitt eget brandskydd. Enligt 2 kap. 2 § lagen om skydd mot olyckor skall också ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

Som en följd av den enskildes ansvar för brandsäkerheten bör ägare eller nyttjanderättsinnehavare av byggnader eller andra anläggningar anmäla sådana förändringar som kan föranleda ändring av sotningsfristen för en anläggning. Anmälan bör göras direkt till den som utför sotningen för kommunens räkning. Som exempel på en sådan åtgärd som bör föranleda anmälan kan nämnas byte av bränsleslag.

För att kommunen skall kunna utforma och följa upp sotningsverksamheten bör kommunen, eller den som utför sotningen åt kommunen, ha uppgifter om de byggnader och andra anläggningar i kommunen där sotning skall göras. För varje byggnad eller annan anläggning bör det framgå hur ofta sotning skall utföras och när sotning genomförts.

Sotningens omfattning

Vid sotning av eldstäder med tillhörande rökkanaler samt imkanaler från restauranger och större kök bör samtliga delar, där sot eller andra brandfarliga beläggningar kan avsättas, rengöras i sådan omfattning att risken för uppkomst av brand och skadeverkningar vid en brand minimeras.

Om det i samband med sotning upptäcks brister i anläggningen som kan medföra risk för uppkomst av brand bör den som är ansvarig för sotningen underrätta fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren om detta.

Kompetenskrav

Som följer av 3 kap. 14 § lagen om skydd mot olyckor omfattas även den som utför sotning för kommunens räkning av kraven på lämplig kompetens.

De personer som utför sotning för kommunens räkning bör ha genomgått yrkesutbildning för skorstensfejare och skaffat sig tillräcklig erfarenhet genom yrkesverksamhet inom området.

Sotningsfrister

När kommunen fastställer sotningsfrister för olika typer av anläggningar bör fristernas längd prövas mot bakgrund av hur följande faktorer påverkar brandskyddet:

- ? sotbildning,
- ? bränsle,
- ? typ av anläggning,
- ? energibehov med hänsyn till klimatförhållanden, och
- ? bebyggelsestruktur.

Medgivande att fastighetsägare utför eller låter annan utföra sotning på den egna fastigheten

Som följer av 3 kap. 4 § lagen om skydd mot olyckor får kommunen, efter ansökan, medge att en fastighetsägare utför eller låter någon annan utföra sotning på den egna fastigheten om sotningen kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Ett medgivande kan återkallas om det vid brandskyddskontroll eller tillsyn skulle visa sig att sotningen inte skett på ett sådant sätt att anläggningen är säker från brandskyddssynpunkt.

Prövning av ansökan

Vid prövning av ansökan bör kommunen beakta förbränningsanordningens komplexitet, risksituationen, den enskildes kunskap samt de generella förutsättningarna för uppgiften. Prövning av ansökan bör omfatta förutsättningarna för att utföra sotning av anläggningen i dess helhet.

Den som skall utföra sotningen bör kunna visa att nödvändiga kunskaper om sotning och brandskydd föreligger.

När en fastighetsägare ansöker om att själv få utföra sotningen inom den fastighet där denne själv är bosatt bör kommunen ta särskild hänsyn till att fastighetsägaren normalt har viss kunskap om anläggningens konstruktion och funktion samt ett eget intresse av att sotningen sker på ett sätt som ger god brandsäkerhet.

För de fall en fastighetsägare ansöker om att låta någon annan utföra sotningen bör kompetenskraven på utföraren inte skilja sig från vad som gäller för de personer som utför sotning för kommunens räkning.

Utformning av beslut

Beslut om medgivande bör innehålla uppgifter om:

- ? fastighetsbeteckning,
- ? vilket sotningsobjekt som avses,
- ? tillämplig sotningsfrist,
- ? vem som har fått medgivande att utföra sotningen,
- ? hur utförda sotningar skall dokumenteras och kontrolleras,
- ? giltighetstid och
- ? villkor för återkallande av medgivande.

Möjligheter för den enskilde att sota själv

Även fortsättningsvis är grundprincipen den att kommunen ska ansvara för såväl sotning som brandskyddskontroll. Lagen ger emellertid i 3 kap. 4 § utrymme för kommunen att låta en fastighetsägare själv, eller via någon annan, utföra sotning inom den egna fastigheten. En förutsättning är dock att sotningen kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Observera att denna möjlighet endast omfattar sotningsmomentet (rengöringen) medan brandskyddskontrollen ska utföras genom kommunens försorg och av personer som uppfyller de behörighetskrav som framgår av Räddningsverkets Föreskrifter.

Ett medgivande ska ha föregåtts av ett aktivt val från den enskilde vilket innebär att denne måste ansöka hos kommunen om att få utföra sotningen själv eller att den utförs av någon annan än den som kommunen utsett. Kommunen kan således inte meddela föreskrifter som innebär att alla fastighetsägare får sota själv utan beslut måste tas i varje enskilt fall efter ansökan från fastighetsägaren. Beslut i frågor rörande sotning i egen regi ska fattas av den nämnd som enligt lagens 3 kap. 11 § fullgör kommunens skyldigheter. Eventuella möjligheter att delegera beslutanderätten framgår av bestämmelserna i kommunallagen (1991:900).

När kommunen ska behandla en ansökan har den att ta ställning till om sotningen kan utföras på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Vid prövningen bör kommunen beakta anläggningens komplexitet, riskbilden, den enskildes kunskap och förutsättningar för uppgiften. Kommunen får begära att den som ska utföra sotningen styrker att denne har nödvändig kunskap om rengöring och brandskydd. Räddningsverket undersöker i nuläget möjligheterna att utveckla ett utbildningsmaterial för anordnande av kortare utbildningsinsatser vilka kan genomföras av till exempel kommuner eller intresseorganisationer inom brandskyddsområdet.

Ytterligare vägledning för kommunernas prövning och beslut i dessa frågor kommer att ges i de allmänna råd om sotning som ges ut under februari 2004.

Ansökan om medgivande för sotning av egen anläggning insänds till:

Räddningstjänsten Sundsvall/Timrå
Björneborgsgatan 40
854 60 Sundsvall